

DEMOCRATIE MET EN DOOR WETENSCHAP

Democratie met en door Wetenschap

Advies aan de
Staatscommissie parlementair stelsel
(met voorzitter Johan Remkes)

Politicologie over kiesstelsels
blijkt een pseudo-wetenschap

Alarm voor kiezers en wetenschappers:
Politicologie over kiesstelsels blijkt geen wetenschap maar
een soort astrologie, alchemie of homeopathie.
Deze politicologie verstiert de democratie in de USA, UK
en Frankrijk, en dreigt dit nu ook in Nederland te gaan
doen – met hulp van D66 en Thierry Baudet

Boycot Nederland
tot de censuur van de wetenschap sinds 1990 door de
directie van het Centraal Planbureau is opgeheven

Thomas Colignatus

<http://boycottholland.wordpress.com>

Afkortingen van weblinks:

tceu = <http://thomascool.eu>

bth = <http://boycottholland.wordpress.com> (Nederlands)

btth = <http://boycottholland.wordpress.com> (Engels)

Met dank aan het Samuel van Houten Genootschap
en twee (andere) kritische lezers.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorgaande schriftelijke toestemming van de copyright houder.

No part of this book may be reproduced in any form, by print, photocopy, microfilm or any other means without the written permission from the copyright holder.

© Thomas Cool, 20 augustus 2018 a, Scheveningen

Thomas Colignatus is de wetenschappelijke naam van Thomas Cool, econometrist (Groningen 1982) en leraar wiskunde (Leiden 2008).

Uitgever: MijnBestseller.nl

ISBN 9789463672559

Nederlandstalige Uniforme Rubrieksindeling (NUR)

696 Sociaal economische geschiedenis

697 Politieke geschiedenis en geschiedenis v.d. internationale betrekkingen

747 Minderheden, racisme, vluchtelingen

754 Politicologie

759 Sociologie van beleidsprocessen

765 Creatief denken

789 Econometrie

918 Wiskunde algemeen

Journal of Economic Literature (JEL)

A100 General Economics: General

D710 Social Choice; Clubs; Committees; Associations,

D720 Political Processes: Rent-seeking, Lobbying, Elections, Legislatures, and Voting Behavior

D630 Equity, Justice, Inequality, and Other Normative Criteria and Measurement

Inhoud

Inleiding	9
Basisgedachten	15
Hogepriesters van hoogverraad	17
Moslims zijn nooit werkloos	18
De drie fouten van Wim Duisenberg	21
Socrates, Montesquieu en het Economisch Hof	24
Inleiding	24
Trias Politica en staathuishoudkunde	25
Redenen voor een Economisch Hof	26
Betekenis voor Europa in crisis	27
Onderscheidend experiment	28
Politiek versus wetenschap	29
Ter conclusie	30
De noodzaak van een Economisch Hof. Balansverkortung in beeld	31
Inleiding	32
De economische orde	33
Heterogene arbeid en minimumloon	36
Belastingvacuüm en versnellingsmechanisme	38
Begripsverwarring over inkomensherverdeling	41
Ter besluit	43
Wetenschapsjournalisten berichten niet over censuur van wetenschap	45
Inleiding	45
Wetenschappelijk medewerker	46
En dan blijkt het regelrecht censuur	47
Van wenselijk naar nodig, en via Jan Willem Weck naar nergens	48
Het spelen van de man in plaats van de bal	49
De crisis vanaf 2007 bevestigt mijn analyse	50
Falende (wetenschaps-) journalistiek	51
Het is breder dan alleen werkloosheid en armoede	53
Mogelijke complicatie t.a.v. onderwijs in wiskunde	54
Nieuwe media sinds 1990	56
Het deugt allemaal voor geen meter	58
Aanbiedingsbrief	61
De brief	63
Een aanvulling	64
Een boek	65
Het advies	67
1. Inleiding	69
2. [Thema] Macht van de nationale overheid / Domeinverkleining / Europa	76
2.1. Trias Politica en Economisch Hof, in relatie tot de euro	76
2.2. Nationale investeringsbanken	79
2.3. Relatie tot Europa en Eurozone	80
2.4. PM. Europees democratisch deficit	82

2.5.	PM. Grondwet en Europese verdragen, Constitutioneel Hof	82
2.6.	PM. Constitutioneel Hof – vervolg	83
3.	Thema Kabinetformatie	85
4.	Thema Tweekamerstelsel	89
5.	Thema Politieke Partijen	91
5.1.	Aantal partijen	91
5.2.	PM. “No taxation without representation”	92
5.3.	PM. Politieke partijen en immigratie	94
5.4.	PM. PVV	95
5.5.	PM. SP	97
5.6.	PM. D66	97
5.7.	PM. PvdA	98
5.8.	PM. LibDem	99
5.9.	PM. De Groenen	99
5.10.	PM. FvD	100
5.11.	PM. Piratenpartij en micro-targetting en basisinkomen	103
5.12.	PM. GroenLinks	104
5.13.	PM. DENK	106
5.14.	Sociaal Liberaal Forum (SLF)	106
5.15.	PM. Functieverlies politieke partijen	109
6.	Thema Vertegenwoordiging	110
6.1.	Districtenstelsel (DR) versus gelijke of evenredige vertegenwoordiging (EPR)	110
6.2.	Largest Remainders (LR)	112
6.3.	Kiesdrempel en Representative Largest Remainders (RLR)	113
6.4.	Lege zetels of een gekwalificeerde meerderheid	114
6.5.	Gebruik van de Lorenz curve	115
6.6.	PM. Drempelverlaging anders dan via kiesdrempel	115
6.7.	PM. Vaker verkiezingen	116
6.8.	PM. De kweekvijver van de Kamer: de gemeenteraad	118
6.9.	PM. Representativiteit in termen van herkenbaarheid	120
7.	Thema Bescherming van de Democratie / Weerbare democratie	122
7.1.	Beter begrip van de Stelling van Arrow	122
7.2.	Referenda en Ostrogorski-paradox	123
7.3.	Vaker parlementaire enquêtes	126
7.4.	Het Recht van de Mens op werk	130
7.5.	De burgemeester	131
7.6.	Samenstelling van de Staatscommissie parlementair stelsel	131
7.7.	Algemeen belang van “evidence based” beleid: Planbureaus en adviesraden	134
7.8.	Staatscourant	136
7.9.	Wetenschapsagenda	137
7.10.	Onderwijs in levensovertuiging en geloof	141
7.11.	PM. Staatshoofd	144

7.12. Passim	144
Weblog artikelen	147
Over dit weblog	149
Majeure stap t.a.v. didactiek van continuïteit en limiet	151
Bestuur NVvW verzint een “afspraak” met de staatssecretaris	152
Eindelijk een degelijke verklaring voor differentiaal	156
Het enge aan Baudet is D66	157
Heerlijk lezen in Hermans	160
Verhoudingsgetallen, statistiek en Simpson’s Paradox	164
Bestuur NVvW accepteert een rekentoets bij het eindexamen	166
D66 en Baudet belazeren hun kiezers	168
Eva Jinek en Frits Wester helpen Baudet aan een zetel	169
Enkele video’s van de Studium Generale bij de TU Delft	171
Meer over het opzetje van P&J tegen Baudet	175
Een afspiegelingskabinet met misschien Gert-Jan Segers als premier	178
Aan het Presidium van de Tweede Kamer, over de keuze van coalitie en premier	183
Complimenten en kritiek voor Tom van der Meer	186
Bericht voor de nieuw gekozen economen in de Tweede Kamer	190
Update van: Bestuur NVvW verzint een “afspraak” met de staatssecretaris	196
MO over de “Derde Weg” van vooral de PvdA	202
Pasen 2017: De metafoor van het mensenoffer	209
De wenselijkheid van een statistiek van het belastingvacuüm	211
Brief aan het bestuur van D66: Verzoek tot erkenning dat de “kroonjuwelen” juist minder democratisch zijn	215
De kennismaatschappij: democratie, Brexit, Kennislink en witteboordencriminaliteit	216
Boekbespreking: Wimar Bolhuis, “De rekenmeesters van de politiek”	222
Ook in België is de gemengde breuk een drama	231
Baarsma geeft de onwaarheid correct weer	233
Advies aan de Staatscommissie parlementair stelsel (commissie Remkes)	234
Jan Pronk’s linkse gezindheid (Koos Vorrink lezing)	235
Schrikken van de grote negatieve invloed door het wetenschappelijk falen door ook Hans Daudt	248
De KNAW heeft teveel invloed van juristen	256
Een bevestiging van vooringenomenheid, in strijd met empirische wetenschap	264
Remkes’s Tussenstand is om van te schrikken	268
Epiloog	281
Literatuur	285
Van andere auteurs	285
Van de huidige auteur	301
Index	311

Inleiding

Dit boek bundelt artikelen die reeds op het web zijn verschenen. Ik denk de lezer van dienst te zijn door deze in samenhang en volgorde te presenteren, met bronverwijzing naar hun onderliggende systematiek. Meer is het niet. Wellicht kom ik ooit aan een systematisch boek toe.

Het dringend advies aan de lezer is tijd voor studie van het parlementair stelsel vrij te maken. Dit boek is een alarm voor kiezers en empirische wetenschappers – van natuurkundigen en biologen tot en met psychologen (psychometrie) en economen (econometrie) – dat bij juristen, historici en politicologen iets fout gaat t.a.v. democratie.

De minister van BZK heeft de *Staatscommissie parlementair stelsel* (Scps, blijkbaar alleen een hoofdletter voor het eerste woord) ingesteld, en Johan Remkes als voorzitter van deze commissie geworven.¹ Het resultaat van de Scps wordt eind 2018 verwacht, als een advies aan de Tweede Kamer. De Scps heeft reeds een *Probleemstelling* (2017) en een *Tussenstand* (2018) gepubliceerd.

Het is nodig dat er onder kiezers en in de wetenschappelijke wereld een brede basis bestaat waarin dit Scps-Eindrapport kan worden begrepen en zo nodig van kritisch commentaar voorzien. Ik verzoek eenieder en juist ook wetenschappers om juist ook mijn *Advies aan de Scps* (hieronder) alvast te bestuderen zodat men in de startblokken staat wanneer onverhoopt kritiek op hun resultaat nodig zou zijn. Mijn *Advies* aan de commissie van december 2017 staat online² maar het is prettig dat het nu ook hieronder in druk verschijnt.

Invloed van pseudo-wetenschap

De Scps bestaat uit juristen, historici en politicologen. Inhoudelijk de grootste bijdrage zal vermoedelijk wel van de laatsten komen. Ik heb echter moeten constateren dat de “*politicologie over kiesstelsels*” (“*political science on electoral systems*”) nog vóór-wetenschappelijk is. Men zit nog vast in de wijze van denken van de geesteswetenschappen (“Humanities”) en heeft nog onvolledig de stap naar de empirische wetenschap (“Science”) gezet, per saldo zoals astrologie, alchemie of homeopathie. Wanneer de Scps de adviezen van deze politicologie gaat volgen dan dreigt de parlementaire democratie in gevaar te komen.

Het klinkt wellicht wonderlijk of zelfs pathetisch om te zeggen dat de democratie in gevaar dreigt te komen, maar bedenk het volgende: terwijl Nederland in 1917 voor evenredige vertegenwoordiging koos,³ zijn landen als USA en UK in het districtenstelsel blijven steken, en Frankrijk is ertoe teruggekeerd: en dat heeft alles te maken met de wijze van

¹ <https://www.staatscommissieparlementairstelsel.nl>

² tceu/Thomas/Nederlands/Wetenschap/Advies/2017-12-21-Staatscie-parl-stelsel.pdf Dit boek gebruikt de afkorting: tceu = <http://thomascool.eu>

³ Andeweg, R.B. en M. Leyenaar (eds) (2018), “alle stemmen tellen! Een eeuw algemeen kiesrecht”, AUP

denken binnen de “*political science on electoral systems*”. In deze “wetenschap” is het Angelsaksische-Viking denken over democratie dominant – een *traditie* en geen wetenschap. De politicologie in Nederland geeft te weinig weerwoord en heeft juist de neiging met dit dominante denken mee te gaan doen.

D66 met zijn kroonjuwelen

Sinds 1966 heeft D66 gepleit voor haar kroonjuwelen: districtenstelsel, referenda en gekozen premier en burgemeester. D66 afficheert zich als de partij voor verbetering van de democratie, en kiezers stemmen op D66 vaak voor zo’n reden. Wetenschappelijk gezien betekenen deze voorstellen juist een vermindering van democratie. Meer dan 50 jaar heeft deze partij daarmee volksverlakkerij gepleegd en de kiezers om de tuin geleid zonder dat er krachtig protest van de Nederlandse politicologie kwam. Er is hier iets ernstig mis.⁴

Waar gaat het mis ?

Deze tak van politicologie over kiesstelsels steunt op begrippen die aan de omgangstaal zijn ontleend en die zo de scherpte van de empirische wetenschappen ontberen. Er ontbreken goedgedefinieerde modellen en waarnemingen. Bij deze politicologie zien we wel data-verzameling, regressie en berekening van statistische significantie, maar dit kan dan “*garbage in, garbage out*” (GIGO) zijn, namelijk door het ontbreken van validiteit. Deze politicologie is erin geslaagd een status te verwerven die aan de wetenschap wordt toebedeeld. Men heeft “professoren”, “promovendi”, “*peer-review* wetenschappelijke bladen”, en het is niet slechts toneel want men lijkt er echt voor te gaan. Toch valt dat gebrek aan validiteit te constateren. Men houdt elkaar bezig in een denkwereld v er verwijderd van de werkelijkheid. Dit blijft bestaan door het niet los kunnen laten van de Geesteswetenschappen en dergelijke met de nadruk daarbinnen voor *traditie*.

De volgende tabel vat de uitdaging samen, zie ook p264.

	<i>Geesteswetenschappen, rechtsgeleerdheid e.d. Humanities</i>	<i>Empirische wetenschappen Science</i>
<i>Wiskundig onderontwikkeld</i>	(1) Nadruk op traditie	(2) N.v.t.
<i>Wiskundig onderlegd</i>	(3) Pseudo-wetenschap: (a) Wiskunde raakt de werkelijkheid bij toeval, en onbekend wanneer. (b) Data en regressie-berekeningen zonder validiteit	(4) Dit boek, en o.a. Colignatus (2000, 2014a, 2018cde), en deels S&T (2017)

⁴ Ik heb niet bekeken hoe het in leerboeken maatschappijleer staat, <http://nvlm.nl>.

Een rol speelt dat empirische wetenschappers weinig belangstelling voor het onderwerp “democratie” hebben. De situatie is niet alleen onluisterend, maar ook gevaarlijk voor de democratie. Juist ook door de dominantie van de USA en UK in die “wetenschap”, met de neiging van anderen om in dezelfde bladen te willen publiceren.

Een eerdere kritische lezer vroeg zich af of het geen borstklopperij was dat ik voor vakje (4) zo sterk naar eigen werk verwijs. Misschien komt het zo over, maar het is dit niet, want ik ben een bescheiden wetenschapper en geef hier alleen weer wat ik verantwoord acht. Laat ik opmerken dat Colignatus (2018cde) ontstaan zijn in de periode na het Brexit referendum uit 2016, toen ik aanleiding had om te kijken wat daar aan de hand was. Juist dit leidde tot mijn ontdekking dat de politicologie over kiesstelsels een pseudowetenschap is. Dit is een recente bevinding en reacties van anderen moeten dus nog komen. Vervolgens zijn er Shugart & Taagepera (2017).

Shugart & Taagepera 2017

Terwijl ik dit in zomer 2017 constateerde verscheen er in het najaar een boek van politicologen Matthew Shugart en Rein Taagepera:⁵

- (1) die min of meer hetzelfde stellen, maar dan mogelijk wat diplomatieker geformuleerd,
- (2) die zelf een forse stap richting wetenschappelijkheid zetten,
- (3) maar die vervolgens toch ook weer de mist in gaan bij de validiteit, namelijk bij de vertaling van hun resultaten naar de betekenis voor democratie.

(ad 1) Men kan de kritiek van S&T op de bestaande *politicologie over kiesstelsels* waarderen. Let bijv. op de term “rare scientific”, waarin de auteurs het woord “scientific” ook nog eens accentueren: “*Thus the book is a rare scientific book about politics, and should set a methodological standard for all social sciences.*” (p:320) Over de regressies door hun collegae: “*This can produce valuable insights, but these so-called “empirical models” are not really models at all. (...) Every peasant in Galileo’s time knew the direction in which things fall – but Galileo felt the need to predict more than direction.*” (p324).

(ad 2) Dit boek van S&T kan ik aanbevelen omdat het inderdaad een forse stap vooruit is, en het is ook verrassend wat zij weten te bereiken.

(ad 3) Toch vallen ook S&T in de valkuil dat zij voor de keuze van hun begrippen teveel op de omgangstaal steunen. Voor de goede orde: zij maken onderscheid tussen *evenredige vertegenwoordiging* (Equal / proportional representation, EPR) zoals Nederland kent en het *districtenstelsel* (district representation, DR) dat D66 voorstaat en zoals dit in de USA, UK en Frankrijk bestaat. Zij benoemen daarbij vele relevante verschillen. Echter, terwijl hun onderwerp precies gaat over *stemmen* en *zetels*, zie ook de titel van hun boek, zien zij over het hoofd hoe EPR en DR cruciaal anders met stemmen en zetels omgaan. S&T zetten een stap vooruit maar onvoldoende voor correcte wetenschap.

⁵ Shugart, M. & R Taagepera (2017), “Votes from Seats. Logical Models of Electoral Systems”, CUP, <https://doi.org/10.1017/9781108261128>

De studie van Shugart & Taagepera (2017) valt in bovenstaande tabel deels onder (4) doordat hij inderdaad een grote empirische stap vooruit is, maar helaas valt hij ook deels onder (3), want hij is nog gevangen in het gebrek aan validiteit. Zie Colignatus (2018e) voor detailkritiek.⁶

Forumtheorie van A.D. de Groot 1971

Gangbaar doen wetenschappers gewoon wetenschap, en houden zich niet bezig met wat géén wetenschap is. De demarkatie tussen wetenschap en niet-wetenschap is tevens een nogal hopeloos terrein. Gangbaar zijn het ook weer specialisten die zich met deze demarkatie bezighouden, zoals beroepsfilosofen zoals Popper en Kuhn,⁷ skeptici die zich verzetten tegen astrologie, alchemie en homeopathie,⁸ en de afdeling LOWI van de KNAW die in actie beoogt te komen bij de juridische visie op schendingen van de wetenschappelijke integriteit.⁹ Echter, laat ik wijzen op de *Forumtheorie* van A.D. de Groot.¹⁰ De Groot is onder meer bekend door zijn boek "*Methodologie*" met de empirische cyclus. Hij vond zijn oorspronkelijke aanpak bij nader inzien vooral ideaaltypisch, en ontwikkelde nadien de *Forumtheorie* voor een beschrijving van hoe wetenschap *feitelijk* te werk gaat, en hoe dit dan "werkende weg" verbeterd kan worden. Het aangehaalde boek van De Groot en Visser (2003) zou tot de bagage van iedere wetenschapper moeten behoren. Het is ook op grond van deze Forumgedachte dat ik empirische wetenschappers breed uitnodig om naar de *politologie over kiesstelsels* en onderstaand *Advies aan de Scps* te kijken.

De valkuil van de specialisatie

Vooralsnog kan ik slechts hopen dat deze bundel gelezen wordt. Een theoretische mogelijkheid is dat sommige empirische wetenschappers lid worden van de "*Nederlandse Kring voor de wetenschap der politiek*" (NKWP),¹¹ daar het nodige bijleren om mee te kunnen praten, en de politologie helpen om zich te bevrijden van zijn huidige eigen variant van astrologie, alchemie of homeopathie. Wetenschappers van andere terreinen zoals natuurkunde of economie zullen zulks niet snel doen, omdat hun oorspronkelijke interesse elders ligt, en zij de publicatie-eisen op hun oorspronkelijke terrein natuurlijk niet kunnen negeren. Echte ingenieurs interesseren zich mogelijk niet voor democratie en zo krijgen we de tovenaarsleerlingen in de wetenschap der politiek die zich in die ingenieursmantel tooien. Het moderne wetenschappelijk bedrijf is zo een gevangenis waarin je juist niet wetenschappelijk kunt zijn t.a.v. je

⁶ Colignatus (2018e), "An overview of the elementary statistics of correlation, R-squared, cosine, sine, and regression through the origin, with application to votes and seats for Parliament", <https://mpr.ub.uni-muenchen.de/86307>

⁷ <http://www.nvwf.nl>

⁸ <https://skepsis.nl/tijdschrift-skepter/>

⁹ bthh/2015/11/26/allea-defines-research-integrity-too-narrow/

¹⁰ A.D. de Groot en H. Visser (2003), "Het forumwaarmark van wetenschap", <https://www.knaw.nl/nl/actueel/publicaties/het-forumwaarmark-van-wetenschap>

¹¹ <http://politologie.nl>

eigen democratische burgerrechten tenzij je je daarop specialiseert. Laat ik echter het voorbeeld van de econometrie geven, die economie, wiskunde en statistiek combineert, en die dan geen specialisatie maar een generalisatie is. Het perspectief dat empirische wetenschappers naar de misstand bij politicologie kijken is zo niet geheel hopeloos.

Toch blijft het zwaar corvée om de dwaalwegen van de “*political science on electoral systems*” na te lopen en te deconstrueren, en voor anderen inzichtelijk te maken hoe onwetenschappelijk het is. Te hopen valt dat empirische wetenschappers hier niet slechts een burgerplicht zien maar ook de cruciale noodzaak. De situatie is werkelijk alarmerend. Denk aan andere landen en hoe de hele wereld op een vals kompas t.a.v. democratie vaart. De wereld is gediend met een wetenschappelijk protest vanuit Nederland, en Nederland is gediend met werkelijke democratie in de wereld.

Respect voor wetenschap

Ik schreef eerder in (2010a) en (2012m) over *multiple seats elections*, en in juni (2017n) gaf ik een scherper protest dat de situatie hier bizar is. In wezen betekent dit een nieuwe wetenschappelijke doorbraak in 2017, met het doorbrekend inzicht hoe de wereld door pseudowetenschap versterkt wordt. Zeker met dit protest is de analyse zo helder dat het me zeer verbaast dat de mogelijkheid tot verbetering nog niet is opgepakt. Wetenschappers die zich richten op tijdschriften hebben blijkbaar weinig neiging om te protesteren tegen pseudowetenschap in een belendend perceel. Er speelt echter ook iets anders. De lezer moet weten dat ik als econometrist en wetenschappelijk medewerker van het Centraal Planbureau (CPB) in 1990 getroffen werd door censuur van wetenschap door de directie,¹² en vervolgens in 1991 met onwaarheid en machtsmisbruik ontslagen werd. Sinds 2004 adviseer ik tot een boycot van Nederland tot deze kwestie is opgelost.¹³ Deze censuur en de noodzaak tot protest betekenen niet alleen een grote inperking van mijn vrijheid maar tonen bij anderen een groot gebrek aan respect voor wetenschap. Een factor kan zijn dat de reputatie van een slachtoffer aangetast kan zijn, zoals menigeen kan denken dat het meisje de verkrachting wel aan haarzelf te danken zal hebben.¹⁴ Mijn weten-

¹² <http://thomascool.eu/Thomas/Nederlands/TPnCPB/NVMC/Verslag.html>

¹³ <https://boycottholland.wordpress.com/about/>

¹⁴ De vrijheid van wetenschap komt ook aan de orde in Colignatus (2018g), hieronder pag 256 e.v. Een externe wetenschapper reageert, n.b. met kopie aan enkele kamerleden: “Ik ben me natuurlijk bewust van je sterk negatieve ervaringen met het CPB, en in het bijzonder met een manager. Je hebt daar uitvoerig over geblogd. We moeten echter hier een sterk onderscheid maken tussen individuele gevallen met slechte managers en het beleidsmatige, structurele niveau waarover de KNAW een uitspraak doet en het generieke karakter van het wetsvoorstellen waarop wij reageren.” Me dunkt dat deze wetenschapper geen onderzoek naar de CPB-kwestie heeft gedaan en derhalve niet kan stellen dat het hier (alleen) om een individuele kwestie zou gaan. Ik stel een structureel en beleidsmatig probleem aan de orde, waarna de CPB-directie

schappelijk werk sinds 1982 is echter puik. De lezer wordt geadviseerd en verzocht naar de inhoud en de onderbouwing te kijken, en niet bij voorbaat alles te verwerpen alleen maar omdat ik ook tegen die censuur van wetenschap protesteer.

Dit boek

Dit boek is zoals gezegd geen systematische verhandeling maar een bundel van bestaande teksten. Er zijn wel verwijzingen naar bronnen waar het wetenschappelijk bewijs wordt geleverd. De teksten en hun bundeling zijn nuttig omdat zij deze basis helpen ontsluiten en meer toegankelijk maken. In principe is dit zware kost maar licht gebracht. Het lijkt misschien het meest op een verzameling brieven (maar geen Perzische¹⁵) waarin men laagdrempelig kan lezen over democratie *met* en *door* wetenschap.

De bundel begint met enkele basisgedachten om het *Advies aan de Scps beter* te begrijpen. Daarna volgt de aanbiedingsbrief aan de Scps alsmede de brieven met aanvulling en melding van dit boek. Vervolgens is er het *Advies* waar het nu om gaat.

Wegens de aanvulling en dit boek is de tekst van het *Advies* van december 2017 op punten bijgewerkt, alsook op typefouten gecorrigeerd, aangegeven met rechte haken [...]. In het *Advies* staan de diverse verwijzingen in voetnoten (hier hernummerd), maar voor deze gedrukte versie zijn de verwijzingen ook verzameld in een afzonderlijke literatuurlijst. Deze is uitgebreid met die van Colignatus (2018cd).

Het boek sluit af met weblogteksten vanaf December 2016 – d.w.z. het Nederlandstalige¹⁶ en niet het Engelstalige weblog.¹⁷ Deze verschaffen context aan het *Advies*. De thema's aldaar keren in het *Advies* terug, en deze teksten helpen het *Advies* beter te duiden. Tevens bevatten de teksten de brede context waaruit de rol van het parlement en het belang van een beter parlementair stelsel naar voren springt. In economie hangt alles met alles samen, en dat is ook hier het geval.

Last but not least: Voor statistici en het onderwijs in statistiek is er nu ook Colignatus (2018e),¹⁸ met een kort overzicht van het statistisch aspect in deze kwestie. Waar de “politicologie over kiesstelsels” geen goede maatstaf voor evenredigheid van stemmen en zetels kon vinden, wat onvoldoende grip op statistiek toont, zou dit ook kunnen komen door onvoldoende uitleg van de kant van de statistiek. Van belang is natuurlijk ook de ethiek van de statistiek: dat men helder moet uitleggen wat statistieken voorstellen, in plaats van steunen op de omgangstaal. Aan empirische wetenschappers wordt aangeraden met zowel dit huidige boek als dit korte overzicht t.a.v. de statistiek te beginnen.

de man en niet de bal speelt, en men kan dit beter onderkennen dan de bringer van het blijkbaar ongewenste nieuws extra onderuit te schoffelen.

¹⁵ https://nl.wikipedia.org/wiki/Perzische_brieven

¹⁶ Afkorting bth = <http://boycottholland.wordpress.com> (Nederlands)

¹⁷ Afkorting bth = <http://boycottholland.wordpress.com> (Engels)

¹⁸ Zie voetnoot 6: <https://mpira.ub.uni-muenchen.de/86307>

Basisgedachten

Hogepriesters van hoogverraad

2012-03-07 ¹⁹

In de evolutie van de mensheid is er een merkwaardige competitie tussen de Prins en de Priester. De Prins baseert zijn macht op de sterke mannen, de ridders in harnas, de maffia, het leger en de politie. De Priester voorspelt de sterren aan de hemel, interpreteert de astrologische tekens, leest de ingewanden van de geit, doopt de kinderen, en voert de rituelen voor de overgang naar de andere wereld uit. In sommige gevallen is de Prins sterker dan de Priester en betaalt de eerste de laatste met brood en wijn om zijn macht te versterken. In andere gevallen is de Priester sterker dan de Prins en betaalt de eerste de laatste met vlees en bier om zijn macht te versterken. In sommige gevallen zijn Priester en Prins verenigd in één persoon en dan kan hij zijn maaltijd kiezen.

Traditioneel zijn er drie standen: geestelijken, adel en burgers (ook wel boerenlui genoemd). Karel de Grote stuurde zijn functionarissen in paren: een geestelijke en een wereldlijke. Toch kreeg hij zijn kroon van alleen paus Leo. Blijkbaar hield hij jaarlijkse bijeenkomsten met zijn "belangrijke mannen" (wikipedia). Toen de parlementen zich ontwikkelden, hadden ze die drie standen of "staten" in drie Kamers. De hertogen van Bourgondië vestigden de Staten-Generaal in 1464. De scheiding van kerk en staat begon blijkbaar met Maarten Luther in 1528.

In de Franse Revolutie in 1789 werd de Kamer voor de geestelijkheid afgeschaft. Blijkbaar hadden de hogepriesters hoogverraad gepleegd.

Mijn suggestie is dat de Priester zich tot de wetenschapper had kunnen ontwikkelen. Het bestuderen van de sterren en het zich verwonderen over de toekomst zou een serieuze onderneming kunnen zijn geworden. Veel Priesters zoals Thomas van Aquino hadden inderdaad zo'n verbeeldingskracht. Helaas heeft de Priester hier gefaald. De wijn smaakte te goed, de sterren zagen er mooier uit wanneer je er alleen voor de aardigheid naar keek. In plaats van harde wetenschap te ontwikkelen, vertrouwde de Priester op magie met *hocus pocus pas* (waarvan wordt gedacht dat deze spreuk is afgeleid van "hoc est corpus, Pilato passus").

De Priester pleegde aldus verraad ten aanzien van zijn historische en evolutionaire rol in de maatschappij.

In een andere loop van de geschiedenis zou de Priester de wetenschapper kunnen zijn en we zouden die derde Kamer nog steeds hebben. We zouden het een Staathuishoudkundige Kamer of beter een Economisch Hof kunnen noemen. Het zou een belangrijke rol spelen in wetenschappelijk advies voor de overheid.

¹⁹ Vertaald van: btth/2012/03/07/high-priests-of-high-treason. Zie links aldaar.

Aanpassing van de Trias Politica en het instellen van een Economisch Hof zou eigenlijk een reparatie zijn op de loop van de geschiedenis.

Si no è vero è ben trovato.

(Een nadeel van dit verhaal is dat sommige mensen denken dat economen al onze hogepriesters zijn en dat ze opnieuw hoogverraad hebben gepleegd.)

Moslams zijn nooit werkloos

5 juni 2013 en redactie 28 maart 2018 ²⁰

In 1990 presenteerde ik mijn analyse dat werkloosheid oplosbaar is. De oplossing is een verzorgingsstaat die niet door domme regels in de soep wordt gedraaid. We kunnen weer volledige werkgelegenheid hebben zoals het geval was in de jaren 1950-1970. Werkloosheid is geen natuurverschijnsel maar een teken van falend bestuur. We moeten dat falen wel onder ogen durven zien en ook kritiek durven hebben op de besluiten van de hoge dames en heren in Den Haag. Ik heb hiervoor ook een econometrisch bewijs geleverd.

Vanaf 1990 heb ik deze gedachte uitgedragen op verschillende plaatsen. Aan universiteiten, in *de Volkskrant*, *Trouw*, het *Algemeen Dagblad*, en in verschillende boeken, en die boeken kregen ook weer recensies in verschillende media zoals de *Staatscourant* en het tijdschrift *Binnenlands Bestuur*.

Nederland heeft echter iets anders aan zijn hoofd. Migratie en integratie, vooral van moslams. Hier is een debat waarin mensen verslaafd raken aan hun adrenaline. Kranten en websites worden volgeschreven en de *talking heads* op de televisie raken er niet over uitgepraat.

Het zou rationeel zijn geweest wanneer iemand in dat migratiedebat ooit had opgemerkt dat migranten sneller en beter kunnen integreren wanneer ze ook werk kunnen vinden. Waarna het ook logisch zou zijn om de verschillende oplossingen te bespreken. Iemand die zo'n analyse maakte zou ook hebben kunnen zien wat ik daarover in *de Volkskrant* schreef. Met stijgende verbazing heb ik sinds 1990 gewacht tot iemand dit verband zou leggen.

Helaas. Niemand. De discussianten in het migratiedebat veronderstellen blijkbaar dat moslams nooit werkloos zijn. Omdat moslams niet werkloos zijn hoeft er ook geen oplossing voor hun werkloosheid gevonden te worden. Klaarblijkelijk hebben ze al werk, en is het probleem alleen dat ze niet willen integreren of zo.

²⁰ tceu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2013-06-05-MoslamsZijnNooitWerkloos-redactie-2018-03-28.html Zie weblinks aldaar

Het negeren van dit kernprobleem is een stuitende onbenulligheid waarbij de discussianten in het migratiedebat hun eigen adrenaline stellen boven het zoeken naar oplossingen.

Ik kan me voorstellen dat niet iedereen econometrie beheerst en ik kan me voorstellen dat ook collega-econometristen niet direct zien hoe je de werkloosheid kan aanpakken, want tenslotte presenteer ik ook een inventieve nieuwe analyse. Maar het negeren van de werkloosheid onder migranten en het weigeren een oplossing daarvoor te zoeken is een brevet van geestelijk onvermogen voor de Nederlandse samenleving.

Ach ja, er is natuurlijk nog de drogredenering dat migranten werkloos kunnen zijn omdat ze niet willen werken. Dat is een drogreden want als er werk is kan dat worden aangeboden en kan de uitkering worden stilgezet en wil menigeen dan heus wel werken. Het kernprobleem blijft het gebrek aan banen.

Gezegd moet worden dat de officiële werkloosheid in Nederland in de jaren 1990-2008 relatief laag leek. Wie genoemde drogredenering volgde kon inderdaad naar de schijnbaar lage werkloosheid wijzen. In feite was de echte werkloosheid hoog maar deze werd verstopt in allerlei uitkeringen. Deze discussie kan inderdaad schimmig worden, wanneer cijfers niet werkelijk voorstellen wat men denkt dat ze zouden voorstellen. Het blijft gelden dat er voor betrokken groepen aan de onderkant van de arbeidsmarkt dus wel degelijk een probleem t.a.v. werkloosheid bestond.

Waarschijnlijk zal ook een rol spelen dat er discriminatie op de arbeidsmarkt is. Maar dan geldt dat je beter eerst alle andere drempels weg kunt nemen. Wanneer een werkgever voor de keuze staat om iemand met winstmogelijkheden aan te nemen of deze winst te laten schieten alleen wegens gevoelens van discriminatie, ja, dan ligt het probleem van discriminatie scherp op tafel, en menig ondernemer zal de winst pakken. En wie zich in zo'n situatie gediscrimineerd ziet, heeft dan weer volop kansen bij andere werkgevers die daar niet aan doen.

Voor mij blijft gelden dat het debat over migratie een schijndebat is waaraan ik niet meedoe.

Ik heb ook niet de neiging om er speciaal de aandacht op te vestigen dat mijn voorstel tot aanpak van de werkloosheid ook een bijdrage kan zijn binnen dit migratiedebat. De migratie is niet mijn onderwerp. Discussie over culturele verschillen bij migranten is ook niet mijn onderwerp. Mijn onderwerp is de werkloosheid. Andere personen hadden het verband moeten leggen en hadden dan bij mij kunnen aankloppen met de vraag hoe die werkloosheid dan is op te lossen, waarna ik het kan uitleggen.

Inmiddels is de werkloosheid in Europa zo gigantisch geworden dat ik me gedwongen voel om hierover toch een opmerking te maken. In 2013 heeft Europa 26 miljoen werklozen waarbij Nederland er officieel nog steeds relatief gunstig uitspringt. Families en regio's in Europa gaan naar de verdommenis omdat beleidmakers de theorie aanhangen dat loonmatiging, flexibilisering en afbraak van sociale zekerheid nodig zijn om de financiële markten ertoe te verleiden om weer te gaan investeren.

De beleidsmakers zien nog niet dat er sinds 1990 een alternatieve analyse is waardoor volledige werkgelegenheid kan terugkeren op een humane manier zoals in de jaren 1950-1970. Beleidsmakers vinden het wellicht wel fijn dat het maatschappelijk debat gaat over migranten en niet over hun eigen falen.

Mijn verzoek aan de discussianten in het migratiedebat is om af te kicken van hun adrenalineverslaving. Het is een misplaatste luxe om de wereld naar de verdommenis te laten gaan en hier in Nederland alle aandacht te richten op moslims "die nooit werkloos zijn". Het getuigt van mededogen met de 26 miljoen werklozen in Europa en hun zwaar belaste families en kinderen om hier in Nederland de werkloosheid op te lossen, zodat men elders een voorbeeld heeft hoe dat handig en verstandig gedaan kan worden.

Discussianten in het migratiedebat: ga eens nadenken. Veel overlast komt toch van gebrek aan perspectief bij leerlingen en hangjongeren, waarbij de verleiding tot criminaliteit niet ver is. Mensen die eerlijk werk kunnen doen waarbij ze trots kunnen zijn op wat ze bereiken hebben toch minder neiging om een haat tegen hun omgeving te ontwikkelen. Het migratiedebat zou bijna als een kaars uitgaan wanneer de werkloosheid is opgelost. Wanneer landen van herkomst die aanpak overnemen dan krijgen zij ook volledige werkgelegenheid en hebben mensen minder neiging om te migreren.

Tijdens de Grote Depressie in 1930-1940 adviseerden wetenschappers Keynes en Tinbergen hoe de werkloosheid kon worden aangepakt. Naar hen werd niet geluisterd. Er was een Tweede Wereldoorlog voor nodig voordat wel naar hen geluisterd werd. Een belangrijke les was dat het CPB werd opgericht met een wetenschapper als directeur. Met de benoeming van niet-wetenschapper Gerrit Zalm in 1989 ging het mis, want hij pleegde censuur van de wetenschap ten aanzien van mijn analyse over de werkloosheid. Is er een oorlog nodig voordat naar mijn protest tegen deze censuur wordt geluisterd? Zo'n analyse kan ik nog niet geven maar een goed advies is een boycot van Nederland tot de kwestie is opgelost.

Inmiddels heeft het kabinet wederom een niet-wetenschapper benoemd tot directeur van het Centraal Planbureau. Ik heb deze persoon, Laura van Geest, deze brief geschreven, met vervolgens deze brief aan de wetenschappelijke collega's op het CPB en deze brief aan de wetenschappelijke directeurs van de andere planbureau's, het Sociaal Cultureel Planbureau en het Planbureau voor de Leefomgeving.

Dat er iets fout is aan de Fyra begrijpen Nederlanders nog wel. Dat Den Haag erin slaagt om ook de werkloosheid in het land te veroorzaken wordt blijkbaar onmogelijk geacht. Sorry, dan heb ik slecht nieuws: dat kunnen ze daar ook. Maar het goede nieuws is dat het falen ook te repareren valt.

De drie fouten van Wim Duisenberg

2014-11-09 ²¹

Wim Duisenberg (1935-2005) was de populaire op J.F. Kennedy lijkende minister van Financiën in het Kabinet Den Uyl (1973-1977), later President van De Nederlandsche Bank (1982-1997), en later de eerste President van de Europese Centrale Bank (1998-2003).

Hij wordt herdacht met een borstbeeld in zijn geboorteplaats Heerenveen, met een gebouw van de Faculteit Economie in Groningen waar hij studeerde en promoveerde, en een *Wim Duisenberg School of Finance* die, volgens wikipedia, "in 2008 van start ging, moet Amsterdam weer internationaal op de kaart zetten als financieel centrum". Helaas kwam er die financiële crisis, en is de glans er een beetje af.

Een: Euro

De eerste fout van Duisenberg is de introductie van de Euro zoals we hem kennen.

Duisenberg heeft hard aan de Europese Monetaire Unie (EMU) getrokken, maar in Maastricht op 30 september 1991 is er de *Zwarte Maandag* (NPO Geschiedenis Andere Tijden). Op dat moment hadden bij Duisenberg alle alarmbellen moeten afgaan en had hij de vorming van de Euro moeten afraden. Eventueel de rente verhogen wanneer niemand het direct zou begrijpen.

EU-voorzitter Nederland met Lubbers en Van den Broek hadden netjes voorgesteld om tegelijk met de EMU ook een Europese Politieke Unie (EPU) op te richten, zoals alle economie-boekjes voorschrijven. Een EMU zonder EPU kan enorme ellende geven zoals we nu zien, met massale werkloosheid in Zuid Europa en kwakkelende economieën in het Noorden. Toch waren Duitsland en Frankrijk niet bereid tot die EPU, terwijl er wegens de val van de Berlijnse Muur in 1989 wel een afspraak tussen Bundeskanzler Kohl en President Mitterrand lag dat Duitsland zich mocht herenigen wanneer er ook een gezamenlijke munt kwam. De rest is geschiedenis. Er kwam een EMU zonder EPU, Duisenberg mocht de eerste voorzitter van de ECB worden, en de huidige crisis wakkert de nationale sentimenten tot grote hoogte zodat een EPU onwaarschijnlijk en de opheffing van Euro en EMU waarschijnlijk wordt.

Twee: aardgas

De tweede fout van Duisenberg betreft het aardgas. Een ezel kan bedenken dat wanneer je miljoenen kuubs aardgas onder de grond

²¹ tceu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2014-11-10-Duisenberg.html Zie aldaar voor weblinks

weghaalt, dat die grond een nieuw evenwicht zoekt. Duisenberg was er als minister van Financiën vroeg genoeg bij om de cruciale vragen te stellen en te zorgen voor onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek naar de bodemgesteldheid en de mogelijkheid de vroegtijdig de winning te verminderen of zelfs stop te zetten. Maar nee, Duisenberg was die ezel niet.

Een theorie van Lucas Kroondijk (1952-1973) is dat Groningen het ook wel een beetje aan zichzelf heeft te wijten. Er bestond bijvoorbeeld de fysisch geograaf Willem Frederik Hermans (1921-1995), die met enige kennis van zaken, en nog grotere vaardigheid met de pen, een geducht waarschuwer zou zijn geweest voor de rampen die zouden komen. Echter, jaloezie van Groningse hoogleraren bracht hen tot ziekelijke laster en er ontstond een affaire waar zelfs kamervragen over werden gesteld - met het vermoeden dat kamerlid Jan de Koning (1926-1994) onderdeel van dat jaloerse netwerk was. In plaats van dat de bestuurders van de Groninger universiteit Hermans beschermden, gaven ze hem ander werk te doen waar hij niet voor was aangenomen. Een commissie pleitte hem van blaam vrij, maar het leed was geschied. Hermans vertrok in 1973 naar Parijs. Wanneer Groningen nu in aardbevingen wegzinkt heeft het dit ook te danken, niet alleen aan eigen onderzoek, maar ook aan haar eigen laster en onvermogen om hiertegen op te treden.

Drie: belastingvrije voet en werkloosheid

De derde fout van Wim Duisenberg is minder bekend maar overtreft de voorgaande fouten in overtreffende trap. Wat is erger dan dat Groningen wegzinkt in de bodem en dat Europa wegzinkt in de Euro ? Dat is dat de wereld wegzinkt in werkloosheid en armoede.

Hans Hulst en Auke Hulst m.m.v. mijzelf schrijven in *Werkloosheid en armoede, de oplossing die werkt* (1998 pag 50):

In 1971/1972 stelde het kabinet Biesheuvel middels een Memorie van Toelichting (...) dat het 'geen nader betoog behoefde' dat de toen geldende belastingvrije voet te laag was. 'De omvang ervan voldoet niet aan de grondgedachte van de belastingvrije voet, het van belasting vrijstellen van het gedeelte van het inkomen, dat redelijkerwijs nodig is voor het financieren van de in het licht van de heersende maatschappelijke opvattingen noodzakelijke levensbehoefte.'

Drie jaar later echter werd dit concept verlaten door het kabinet Den Uyl. Deze regering wees erop dat het sociaal minimum in de voorliggende jaren dermate verhoogd was dat het inmiddels geacht kon worden draagkracht te verschaffen tot het betalen van belasting. Een verbijsterende gedachte, want een sociaal minimum is in de kern een netto-bedrag, en dan ontbreekt per definitie draagkracht voor belasting. Dat Den Uyl cum suis deze draagkracht toch zagen doet de cynicus vermoeden dat dit kabinet het betalen van belasting

als een van die primaire en noodzakelijke levensbehoeften beschouwde, die volgens het kabinet Biesheuvel financiering vergden. De waarheid lijkt ons dat het kabinet Den Uyl een extra 'belastingmarkt' zocht voor het spekken van de schatkist, of wellicht voor enkele grootse banenplannen, maar daarin een smadelijke Pyrrhusoverwinning behaalde. In de loop der jaren zijn door de trend die mede door Den Uyl werd ingezet, en nog altijd wordt aangehouden, zoveel laagrendabele werknemers de markt [uitgeprijsd], dat de schatkist niet zozeer gespekt is, maar het slachtoffer is geworden van een voortgaande aderlating in de vorm van sociale uitkeringen.

De kerngedachte van een gezonde economie en een gezond stelsel van sociale zekerheid is dat de laagstbetaalde werknemers zijn vrijgesteld van belasting. Laat iedereen eerst maar in het eigen onderhoud voorzien, daarna zien we wel verder. Belasting maakt de laagstbetaalden werkloos, en leidt tot uitkeringen en wat dies meer zij, zoals gebrek aan integratie, werkloosheid, zich waardeloos voelen, geen vriend of vriendinnetje kunnen krijgen, en wat dan ook.

Blijkbaar begreep Duisenberg dat niet. Sindsdien is de sociale zekerheid ontspoord, met een werkloosheid waarvan niemand begrijpt waar die vandaan komt, maar die door de overheid zelf wordt veroorzaakt. Een overheid die het zelf ook niet begrijpt en die alle anderen de schuld geeft.

Socrates, Montesquieu en het Economisch Hof

2011-11-23 ²²

Samenvatting

De leer van de staathuishoudkunde – in het Engels *political economy* – geeft een nieuw inzicht ten aanzien van de economische crisis, werkloosheid, de overheidstekorten en overdracht van souvereiniteit aan Brussel. Binnen de Trias Politica hebben de wetgevende, uitvoerende en gerechtelijke machten blijkbaar nog teveel ruimte om de informatie te manipuleren. Gewenst lijkt een uitbreiding met een Economisch Hof op gelijkwaardig grondwettelijk niveau dat toeziet op de juistheid van informatie voor de polis. Het parlement behoudt het budgetrecht maar verliest het vermogen de cijfers mooier of slechter voor te stellen. Voor Nederland betreft het een promotie voor het Centraal Planbureau maar dan wel een CPB met een werkelijke wetenschappelijke basis en een grotere openheid naar wetenschap en samenleving. Wanneer alle landen in de Europese Unie hun eigen Economisch Hof instellen dan is overdracht van souvereiniteit naar Brussel niet nodig. Een eigen Hof kan veel beter rekening houden met lokale omstandigheden dan het verre Brussel. Via het wetenschappelijk circuit ontstaat een betere coördinatie dan het Brussel ooit zal lukken.

Inleiding

Socrates (ca. 470 - 399 v.Chr) verdiende de gifbeker:

“Maar ik zweer u,” zei de aanklager, “hij bracht zijn volgelingen ertoe minachting aan de dag te leggen voor de vastgestelde wetten door te zeggen dat het dwaasheid was de bestuurders van de stad aan te wijzen via een stemming met bonen, terwijl niemand zich zou willen toevertrouwen aan een stuurman die op zo’n manier was gekozen, of aan een timmerman, een fluitspeler of wat er verder in die sfeer bestaat, ofschoon op die terreinen gemaakte fouten veel minder schade veroorzaken dan de fouten die worden gemaakt bij het besturen van de stad.” Xenophon (2000:21)

Kamerleden aanwijzen met het lot, het kan natuurlijk. Socrates's leerling Plato kwam met de oplossing van de filosoof-koning. Dat was weer een ideaal of een hersenschim maar in ieder geval niet praktisch. Montesquieu (1689-1755) ontdekte dat in Engeland een bepaalde

²² tceu/Papers/Drgtpe/Crisis-2007plus/2011-11-23-Socrates-Montesquieu-EconomischHof.html Zie aldaar voor weblinks

scheiding van machten was gegroeid, en zijn beschrijving daarvan ontwikkelde zich tot het leerstuk van de Trias Politica.

Inmiddels hebben we een veelvoud van eigen bevoegdheden, een Myrias Politica, met provincies, gemeenten, zelfstandige bestuursorganen, schoolbesturen, Europa en noem maar op. Het is staathuishoudkunde – in het Engels *political economy* – deze processen te bestuderen. Binnen dit veelvoud is er een Centraal Planbureau (CPB) dat een cruciale rol in het overheidsbeleid blijkt te spelen. Het CPB raamt de rijksbegroting in interactie met de verwachte economische gevolgen, terwijl het budgetrecht een van de belangrijkste rechten van het parlement is. Gezien de interactie van CPB met deze kerntaak van het parlement is binnen de staathuishoudkunde de gedachte aan een Economisch Hof opgekomen. Een uitbreiding van de Trias Politica met een vierde macht, een promotie voor het CPB maar wel met een aanpassing naar de wetenschappelijke grondslag.

Trias Politica en staathuishoudkunde

Het boek *Trias Politica & Centraal Planbureau* (1994b) stelt een uitbreiding voor van de Trias Politica met een grondwettelijk Economisch Hof dat gelijkwaardig is aan de uitvoerende, wetgevende en gerechtelijke machten. Het bijzondere in deze visie is dat de veelvoud van de Myrias Politica weer wordt teruggebracht naar het leerstuk van de Trias Politica, en dat er uit de veelvoud van instellingen juist het CPB wordt uitgekozen tot promotie naar dit fundamentele niveau.

Het voorstel kwam in de periode vanaf 1990 op naar aanleiding van de toen al 20 jaar voortdurende massale werkloosheid in Nederland en de stagnatie in de beleidsvoering. De werkloosheid in Nederland lijkt gering maar is verborgen in allerlei mechanismen. CBS en CPB gaan uit van een traditioneel concept van arbeidsaanbod maar dit miskent al veertig jaar de systeemwerkloosheid die ontstaat door contraproductieve regelgeving. Klosse en Muysken (2011) noemen een aantal van 2 miljoen gewenste arbeidsplaatsen. Het is een onderwerp van staathuishoudkunde om de stagnatie van beleid nader te bestuderen en in een groter historisch kader te analyseren. Dan blijkt het advies vanuit het CPB een sleutelrol te spelen.

Gezien de vele problemen in de Nederlandse samenleving vragen sommigen zich af of er wellicht ook een Psychologisch Hof of een TV Hof of welk X Hof zou moeten komen. Vanuit de gedachte dat het hier om staathuishoudkunde gaat is het echter acceptabel om de argumentatie tot een Economisch Hof te beperken. We leven al in een Myrias Politica. Maar het is essentieel om het argument te zien in de context van de Trias Politica. De huidige drie machten blijken burger en maatschappij de verkeerde informatie te geven en het gaat er hier om dit vermogen ingrijpend te beperken.

De huidige economische crisis plaatst het argument uit 1994 in een nieuw daglicht. Er wordt gesproken over overdracht van souvereiniteit aan Brussel. De monetaire unie zou alleen kunnen slagen wanneer er ook

een fiscale unie komt. Er is echter een alternatief wanneer ieder land zijn eigen Economisch Hof heeft. Zie Colignatus (2000, 2005, 2011) en het interview door Stavrou (2011).²³

Redenen voor een Economisch Hof

Er is een verschil tussen conditionele en onconditionele ramingen.

De ramingen van het CPB zijn conditioneel op de aanname dat de regering de waarheid spreekt, dat alle geuite beleidsvoornemens daadwerkelijk worden uitgevoerd, en dat het beleid ook het succes zal hebben dat de regering verwacht. Het Centraal Economisch Plan (CEP) is een document van de regering, waarvan het CPB het voorwerk doet en de redactie voert, maar het blijft een rapportage van regeringsbeleid. Het CPB heeft meer vrijheid t.a.v. andere documenten waarvoor geen wettekst bestaat, maar ook daarvoor bestaat eenzelfde attitude. Soms is het groot nieuws wanneer ministers en directeur van het CPB van visie verschillen, maar dit betreft geen fundamentele zaken. Het is ook wel handig voor ministers dat het CPB in de ogen van het grote publiek een soort onafhankelijke status krijgt zodanig dat de CPB-ondersteuning van het beleid een keurmerk verkrijgt alsof het onafhankelijk is getoetst.

Het IMF (2011:63) en Eichengreen et al. (2011:110) stellen het CPB als voorbeeld voor de wereld maar zijn blijkbaar onkundig van de nadelen van conditionele ramingen. Zo zie je maar weer dat economie toch een moeilijk vak is, en dat alleen openheid en wetenschappelijke zorgvuldigheid ons verder brengen.

Bij een Economisch Hof met een wetenschappelijke taak die in de grondwet is verankerd zal de begroting gebaseerd worden op onconditionele ramingen. Het Hof accepteert dan als realiteit dat politici ook zouden kunnen flirten met een onwaarheid. Het Hof raamt wat politici zullen doen, ook al weten politici wellicht nog niet wat ze zullen doen. Het Hof toetst alleen op de kwaliteit van de informatie en kan een veto over een begrotingstekst uitspreken wanneer de informatie naar het oordeel van het Hof niet deugt. Het parlement houdt het budgetrecht maar verliest ruimte om de informatie te manipuleren.

De overgang van CPB naar Economisch Hof zal voor regering, parlement, land en ook CPB dramatisch zijn. Het is daadwerkelijk een aanpassing van de Trias Politica. Ook het CPB zou moeten wennen aan de nieuwe rol. Er is ook een nieuwe structuur voor het CPB nodig waardoor een verankering in de wetenschap en openheid naar de samenleving wordt verkregen. Cool en Hulst (2003) bevatten een concept-amendement voor de grondwet.

Kan een samenleving wel economen vertrouwen die elkaar voortdurend tegenspreken? Kan men de economische wetenschap wel vertrouwen die t.a.v. de crisis faalt? Is het wel wetenschap? Hiervoor zijn er in het kort de volgende antwoorden.

²³ Colignatus (2013a) werkt dit nader uit

- (1) Het huidige CPB faalt structureel wegens de huidige opzet. Een oude T-Ford auto is geen argument om terug te gaan naar de fiets. Het is geen argument niet aan de mogelijkheid van een Ferrari te denken. Het CPB is na de oorlog ontstaan in een wat rommelig politiek proces, heeft daarna belangrijk bijgedragen aan de stabiliteit van het overheidsbeleid, maar is ook oorzaak van stagnatie gebleken.
- (2) De internationale wereld van economen bestaat uit eilandjes die ieder hun eigen ding doen. Publiceren in tijdschriften die weinigen lezen en waar uitgevers goed aan verdienen. Er is geen proces waarin de kennis gestroomlijnd wordt ten bate van het algemeen welzijn. Ministeries of CPB-achtige instellingen doen iets wat daarop lijkt maar zijn dus gemankeerd door de politieke context.
- (3) Ondanks al het falen en gejammer en geschrei, heeft de wereld sinds de 2e wereldoorlog toch een grote vooruitgang gemaakt, niet slechts door de ingenieurs maar ook door het advies van economen, hoe gemankeerd ook. Het advies is dan: zie het positieve en stroomlijn het.
- (4) Het is op grond van analyse en grondig onderzoek dat het voorstel van een Economisch Hof wordt gedaan. Respecteer de wetenschap, en weerleg de argumentatie, in plaats van te vertrouwen op vluchtige gedachten met de schijn van zekerheid alsof we geen Economisch Hof zouden kunnen gebruiken. Vertrouw niet het CPB want dat is geen wetenschappelijke instelling maar stel bijvoorbeeld een parlementaire enquête in naar het functioneren van de Trias Politica op het het wezenlijke onderwerp van de bestaanszekerheid van de burger, de massale werkloosheid.
- (5) Ook een Hooggerechtshof zal allerlei interne verschillen van mening hebben en als geheel mogelijk vaak falen, maar als systeem lijkt het te werken.
- (6) Wat heb je te verliezen ? Het voorgestelde Hof is open naar de wetenschap, zou dat werkelijk niet kunnen werken ? Wel een Rekenkamer voor het verleden maar niet voor de toekomst, terwijl de toekomst wellicht toch iets belangrijker is omdat er nog wat aan gedaan kan worden ? Hoe groot moet je afkeer van wetenschappelijke kennis en attitude zijn, om je tegen een Economisch Hof te keren ?

Betekenis voor Europa in crisis

In de recente EU afspraken, Consilium (Eurozone) (2011), krijgt ieder land een onafhankelijke instelling voor het ramen van de begrotingen.²⁴ Tevens worden begrotingsregels wettelijk vastgelegd, bij voorkeur in de grondwet. Nu weten we dat de begrotingsregels niet volmaakt zijn en dat vastlegging in de wet tot taferelen kan leiden zoals in de USA

²⁴ Nederland heeft de Raad van State (RvS) aangewezen als de Onafhankelijke Begrotingsautoriteit (OBA)

afgelopen zomer en recentelijk ook weer met de Supercommissie. Het is beter gebruik te maken van normen en vervolgens te kijken naar die onafhankelijke instelling die gaat ramen. Onafhankelijk: wil nog niet zeggen: wetenschappelijk. Onafhankelijk: kan een CPB betekenen en is dan een recept voor stagnatie in de beleidsvorming. Kortom, de EU plukt nog niet de vruchten van de staathuishoudkunde.

De EU wil ook toetsen op centraal niveau, met een Semester (een rapportvergadering) en klaarblijkelijk een Supercommissaris, met sancties voor lidstaten die zich niet aan de regels houden, met mogelijk nog discussie over hoe groot de meerderheid van stemmen moet zijn om vast te stellen of iemand zich wel of niet aan de regels houdt. Een bedelaar straffen omdat hij geld tekort komt, tja, dat worden lijfstraffen want geld heeft hij niet. Het heeft allemaal iets weg van een gemeente die worstelt met een onhandelbare jeugd die niet netjes naar school wil of werken en belasting betalen. Als *soap* heeft het iets verslavends maar het is ook een circus dat van lachwekkend naar belachelijk gaat. Dat was denkkelijk ook het probleem voor Socrates: ook al breng je de waarheid nog zo bescheiden en onderkoeld, de koning voelt zich in zijn hemd staan.

Wanneer ieder land zijn Economisch Hof heeft dan kunnen wetenschappers van het eigen land die hun pappenheimers van haver tot gort kennen de twee belangrijke slagen maken die van belang zijn: toezien op de kwaliteit van de lokale informatie, en dit vertalen naar de collegae in het internationale netwerk.

Wanneer de EU de juiste informatie heeft dan kan het zich richten op zijn kerntaak. Voor wat hoort wat, maar dat is gewoon onderhandelen en dat is wat anders dan tucht handhaven. De EU kan weer het samenwerkend verband zijn waar je graag bijhoort.

Door sommige economen wordt het als een dogma gebracht dat een monetaire unie alleen kan slagen met een fiscale unie. Het is slechts een voldoende maar geen noodzakelijke voorwaarde. Overdracht van bevoegdheden aan Brussel is niet onmiddellijk nodig. Noodzakelijk is dat de handelsstromen evenwichtig zijn. Daar gaat het om.

Zoals gezegd geeft het CPB al 40 jaar verkeerde informatie. Dat is hier ook het geval, zie bijvoorbeeld het boek van CPB-directeur Coen Teulings e.a. (2011). Laten we de crisis gebruiken als het onderscheidend argument om te bepalen wie er gelijk heeft en of de CPB-directie al 40 jaar op een dwaalspoor zit of niet. De economische wetenschap is tenslotte empirisch en geen zuivere wiskunde over droomkastelen.

Onderscheidend experiment

Duitsland en Nederland concurreren Zuid Europa de tent uit. Handelsoverschotten zijn uitgeleend waardoor nieuwe export mogelijk werd. De kredietcrisis sloeg de bodem uit de Spaanse en Ierse vastgoedmarkten, maar ook zonder dat zou een aanpassing nodig zijn geweest. Wie pleit voor een terugkeer naar oude munten en wisselkoersen erkent dat zo'n aanpassing nodig is. Wanneer je dat erkent kun je ook die aanpassing

plegen zonder wisselkoersen in te voeren. In plaats van anonieme markten waarin mensen daarover nadenken met winstmotief krijg je dan Economische Hoven waarin mensen daarover nadenken met professionele wetenschappelijke integriteit. En zo ingewikkeld is het nou ook weer niet.

Er zijn hier twee antwoorden denkbaar. De standaard visie is van Teulings e.a. (2011). Het probleem ligt niet in Duitsland en Nederland, waar men goed luistert naar het CPB, maar in Zuid Europa waar men onvoldoende werkt aan concurrentiekracht. Overdracht van bevoegdheden aan Brussel is nodig om Zuid Europa te tuchtigen. Het CPB boek p230 erkent: “democratische *checks and balances* voor het begrotingsbeleid zijn aan te bevelen”. Democratie is een “aanbeveling”.

De alternatieve visie zoekt het probleem in de Duitsland en Nederland zelf. Er is beleidsstagnatie ten aanzien van de eigen binnenlandse markt en de investeringen hier. De massale werkloosheid waar al eerder sprake van was wordt door Nederland zelf veroorzaakt en deels ook zelf verborgen in allerlei regelingen. De feiten waren in 1990 al duidelijk en met deze crisis helemaal.

Hoe kun je bepalen welke visie juist is ? Empirische wetenschap biedt een onderscheidend experiment. Stel dat we de gulden weer invoeren en dat de koers dan stijgt. Gaan we dan weer loonmatigens om de exportpositie toch maar weer veilig te stellen ? Gaan we terug naar die oude beleidsspiraal waarin het beleid al stagneerde ? Willen we dan weer doen alsof er geen reden was waarom de koers steeg ? Willen we dan weer de kop in het zand steken en de ogen sluiten voor de problemen in Nederland waardoor we afhankelijk worden van zo'n exportoverschot ? Willen we weer de ogen sluiten voor de massale werkloosheid die Nederland zelf met verkeerd beleid op zijn binnenlandse markt veroorzaakt ?

Als waan lijkt de visie van de CPB-directie wel een beetje consistent. Maar niet helemaal consistent want Teulings weigert te erkennen dat het CPB minstens sinds 1990 maar waarschijnlijk al eerder op een verkeerd spoor zit. De directie van het CPB weigert stelselmatig een alternatief te bekijken dat wel degelijk bestaat. Het is niet dat men geen tegenargumenten geeft, nee, men weigert zelfs erover te spreken en erover na te denken. Er is geen discussie maar een heilig weten. Overdracht van soevereiniteit zou aldus kunnen gebeuren omdat Nederland naar de verkeerde adviezen van het CPB luistert. Democratie lijkt me vervolgens een *conditio sine qua non*. Maar een CPB-directie die geen respect voor wetenschap en feiten heeft kan natuurlijk ook wonderlijke gedachten over democratie hebben.

Politiek versus wetenschap

Socrates zou anno 2011 als volgt kunnen argumenteren. In het oude Athene werden bonen en potscherven gebruikt, vide het “scherven-gericht”. De moderne democratie lijkt iets geavanceerder maar het toevalselement is nog steeds groot. De leiders zijn weinig bekwaam en

dat is op zichzelf weer geen toeval. PvdA-kamerlid Plasterk is bioloog maar toch financieel woordvoerder. Hij laat zich met gezond verstand adviseren door economen. Maar heeft hij wel de kennis om zich tot de juiste adviseurs te wenden ? PvdA-leider Cohen heet integer te zijn maar hoe integer is het een financieel woordvoerder aan te wijzen die eigenlijk de juiste achtergrond ontbeert ? De PvdA is in de ban gekomen van neoliberale economen zoals Van Wijnbergen, Van der Ploeg en Jacobs, en controleert niet of er nog wel openheid van geest bestaat. Toen Plasterk nog wetenschapper was wilde hij niet te maken hebben met de kwestie van de integriteit van de wetenschap die op het CPB speelt. Mijn functie op het CPB was die van wetenschapper, hoe het verder ook met de status van de directie zit. Als Plasterk als wetenschappelijke collega en hoogleraar al geen aandacht voor die integriteit heeft, hoe dan als kamerlid met een portefeuille die hij niet aankan ? Als de PvdA een alternatief had voor het desastreuze beleid van EU en IMF t.a.v. de economie en werkloosheid in Zuid Europa, waarin EU burgers blijkbaar minder tellen dan eigen Nederlandse burgers, dan had men gemotiveerd tegen dat beleid kunnen stemmen. Nu loopt men aan de leiband van inhumane en anti-democratische beleid, en roept maar dat het hulle eigen schuld is.

Over de kwaliteit van de Griekse statistiek spreken wij schande maar hoe zit het met de censuur van de wetenschap door de directie van het CPB sinds 1989 / 90 ? Of weet de PvdA reeds bij voorbaat dat er niet zo'n censuur kan zijn zodat het niet uitgezocht hoeft te worden ? Hoeveel *checks and balances* zijn er, wanneer visitatiecommissies bij het CPB die censuur ook maar negeren ? Wat moet je met een IMF dat wel Griekenland ter orde roept maar niet Duitsland en Nederland met hun overmatige exportoverschotten en Nederland met zijn censuur ? Nee, het IMF is geen wetenschappelijke instelling, dus die kun je meer vertrouwen dan een wetenschapper van het CPB met een andere analyse?

Sinds 1990 neem ik als wetenschapper en econometrist van het CPB afstand van verkeerd wetenschappelijk advies. Wanneer het zoals Socrates in mijn eentje moet dan moet het maar. Gelukkig blijft het wetenschap en kunnen collegae zich laten overtuigen wanneer de censuur ongedaan wordt gemaakt. Hier ligt een schone taak voor de politiek. Wanneer u wetenschap zegt te willen, beperk dat dan niet tot woorden, maar laat ook zien dat u dat wilt.

Ter conclusie

De scheiding der Uitvoerende, Wetgevende en Gerechtigheids machten is nodig maar niet genoeg. In mijn analyse is er een Economisch Hof nodig, dat vanuit de economische wetenschap toeziet op de juistheid van de gebruikte informatie. Regering en parlement bepalen de politieke keuzes maar verliezen de ruimte om verkeerde informatie te geven.

Zijn de huidige economische adviseurs te vertrouwen ? Nee. Ze functioneren in een verkeerd systeem. Een grapje uit de tijd van de Sowjet Unie: In een militaire parade op een nationale feestdag, loopt

tussen de tanks en raketten een groepje mensen in grijze pakken maar zonder insignes. “Wie zijn dat ?” vraagt een buitenlandse gast aan Brezhnev, de leider van de USSR. “Dat zijn de economen, zij hebben de grootste vernietigingskracht.” Het geldt ook anno 2011 voor de wereld.

Ik adviseer tot een parlementaire enquête naar de massale werkloosheid en de rol daarbij van de voorbereiding van het economisch beleid en met name de rol daarbij van het Centraal Planbureau.

De noodzaak van een Economisch Hof. Balansverkorting in beeld

5 februari en 5 juni 1995, 5 november 2014 ²⁵

Samenvatting

Nodig blijkt een grondwettelijk Economisch Hof gebaseerd in wetenschap dat toeziet op de kwaliteit van de informatie voor het beleid. Een kernvoorbeeld voor het falen van het democratisch model van de Trias Politica is het volgende. De volgende situatie bestaat al sinds circa 1970 in alle OECD landen en vormt de kernverklaring voor structurele werkloosheid en armoede aan de onderkant van de arbeidsmarkt. Via belastingen en premies veroorzaakt de collectieve sector een werkloosheid rond het minimumloon die ze op andere manier probeert te bestrijden. De betekenis van de wig voor inkomens op en onder het minimumloon kan met een grafiek verduidelijkt worden. De wig op het minimumloon (verticaal) veroorzaakt een belastingvacuüm daaronder (horizontaal). Aangezien werknemers niet voltijds beneden het minimumloon mogen werken is in dat belastingvacuüm geen zodanig loon terwijl de heffingen daar wel van uitgaan. De fictieve heffing noodzaakt wel hogere loonkosten. Kwijtschelden van zulke heffingen kost dan niets. Dit schept een perspectief voor balansverkorting en afname van de werkloosheid. Het artikel geeft de relevantie voor de economische orde en de crisis.

Trefwoorden: belastingbeleid, werkloosheid, minimumloon, wig, belastingvacuüm, belastingvrije voet, heffingskorting, bestaansminimum, indexatie, belastinghervorming, loonkostensubsidies, premies, loonmatiging, economische crisis, Secular Stagnation, Great Stagflation, economische orde, Economisch Hof

²⁵ Geschreven onder de naam Thomas Colignatus, de wetenschappelijke naam van Thomas Cool, econometrist (Groningen 1982) en leraar wiskunde (Leiden 2008). Voor dit artikel zegt hij gaarne dank aan ex-collegas van het CPB, en Jan Siebrand, met herinnering aan reeds overleden Anton Bakhoven, Jan Pen en Jules Theeuwes. Weblink van dit artikel: tceu/Thomas/Nederlands/Wetenschap/Artikelen/2014-11-05-Ec-Hof-Balansverkorting-1995-2014-TvOF-01.pdf Zie daar voor weblinks

Inleiding

Dit artikel is een nadere toelichting op mijn memo in de *Newsletter* van de *Royal Economic Society* van oktober 2014.²⁶ De democratie blijkt in de praktijk niet zonder een Economisch Hof te kunnen doen. Van het overvloedig bewijs vormt de hieronder te bespreken balansverkorting een kernzaak. Het navolgende geeft daarvan ook slechts een overzicht.

Waar de overheid heft en uitgeeft, kan het voorkomen dat dit gebeurt op hetzelfde beleidsterrein. Dezelfde economische activiteit kan worden getroffen door elkaar tegenwerkende maatregelen zodat de effecten onoverzichtelijk kunnen worden. Voor zo'n situatie is de term 'rondpompen van geld' ontstaan. Het heet vervolgens 'balansverkorting' wanneer dit rondpompen wordt ingeperkt.²⁷ Balansverkorting herstelt het overzicht, terwijl negatieve effecten van overmatige bemoeienis überhaupt kunnen verdwijnen.

We kijken in dit artikel naar rondpompen en balansverkorting t.a.v. de werkloosheid rond het minimumloon. Het onderscheid tussen overheid (belastingen) en fondsen (premies) maakt de analyse ietwat complex. Dit artikel volgt de suggestie van Jules Theeuwes om overheid en fondsen analytisch samen te nemen, en alle heffingen als belastingen te rekenen. De overheid belast en sluipt zo nodig door naar de fondsen, of zou subsidie kunnen geven waar fondsen premies heffen die tot werkloosheid zouden leiden. Het vraagstuk valt reeds onder de overheidsfinanciën maar zeker in dit analytisch raamwerk.

De overheidsfinanciën worden zeer beïnvloed door werkloosheid via zowel uitkeringen als maatregelen om de bedrijvigheid te bevorderen. De overheid heeft invloed op de werkloosheid via de belastingen. Hier kijken we naar het minimumloon dat een component bevat voor belastingen (incl. premies). Het kan gebeuren dat eenzelfde persoon zowel structureel werkloos wordt door het minimumloon als een uitkering krijgt. Waarom niet de structurele uitkering gebruiken om de minimumloonlasten te verlagen zodat betrokkene wel weer werk kan vinden? Kan er nog wel over een verzekering *bij* werkloosheid gesproken worden wanneer de premie ervoor zorgt dat de loonkosten daardoor zo stijgen dat sommigen structureel werkloos worden? Er blijkt hier een specifiek mechanisme te bestaan dat balansverkorting mogelijk maakt. Door een betere beleidsmix kunnen zowel hogere werkgelegenheid als gezondere overheidsfinanciën ontstaan.

Deze specifieke onbalans bestaat in de gehele OECD en ook al sinds circa 1970. Op het Centraal Planbureau (CPB) constateerde ik²⁸ dat men zich kon afvragen of het parlement wel voldoende overzicht op de

²⁶ Colignatus (2014b)

²⁷ Jan Pen wees er ten overvloede op dat het hier om lopende uitgaven en niet om vermogen gaat

²⁸ Cool (1990b), ook gepresenteerd op NWO ECOZOEK en in Groningen en Maastricht. Verdere toelichtingen uit en over die periode zijn Cool (1991), (1992), (1994ab)

informatie had, en of het niet wenselijk was dat er een klassieke parlementaire enquête zou worden gehouden, zoals die tenslotte bedoeld zijn voor het verzamelen van informatie ten behoeve van wetgeving. Mijn bijdrage²⁹ voor de Nederlandse Arbeidsmarktdag 1995 vormt de basis voor dit huidige artikel. Dit artikel ontkomt niet aan zelfplagiaat in de vorm van terugblikken en het geheugen oprfrissen, geeft aanvullende kerndata voor 2010 en USA en UK, en relateert aan de economische crisis sinds 2007 en de dreiging van een *secular stagnation*.³⁰

We bekijken achtereenvolgens het algemene kader van de economische orde, heterogene arbeid en minimumloon, belastingvacuüm en versnelde groei daarvan via differentiële indexatie, mogelijke begripsverwarring ten aanzien van inkomenshervreiding, en sluiten af met een schets voor nader onderzoek.

De economische orde

Deze analyse is te zien in het algemene kader van de economische orde.³¹ Het democratisch model van de Trias Politica faalt, en een uitbreiding met een vierde macht is te adviseren: een Economisch Hof.³² Voorheen gaf ik slechts aan dat het beter zou zijn maar de ervaring sinds 1990 toont een praktische noodzakelijkheid. Deze analyse over de falende Trias Politica kan gezien worden als een vervolg op de analyse van Keynes en Tinbergen t.a.v. de crisis in de jaren twintig (Duitsland) en dertig (ook anderen) van de vorige eeuw en de daaruit voortkomende Tweede Wereldoorlog. Wanneer de Trias Politica de adviezen van Keynes en Tinbergen negeert dan heeft de Trias Politica een probleem.³³ De analyse in dit artikel en de oorspronkelijke notitie op het CPB na de val van de Berlijnse Muur gaat niet slechts over de beleidscoördinatie t.a.v. belastingen en werkloosheid, maar bespreekt in de kern het vraagstuk van de economische orde. Het democratisch model van de Trias Politica faalt op diverse terreinen, en werkloosheid vormt deels slechts een voorbeeld daarvoor, maar vormt ook het kernvraagstuk, inhoudende: dat de Trias Politica almaar werkloosheid zal scheppen, nu eens hierdoor dan weer daardoor, zodat het weinig zin heeft van crisis naar crisis te struikelen, en zodat beter gekozen kan worden voor een besluitvormingskader dat wel recht doet aan de fundamentele eisen van vrijheid en bestaanszekerheid voor burgers. Over hoe dat nieuwe kader eruit kon zien had ik in 1990 nog geen afgeronde gedachten maar in 1994 kon ik adviseren tot een grondwettelijk Economisch Hof dat de

²⁹ Cool (1995), gepubliceerd in de betreffende CBS/NAD congresbundel maar ook beschikbaar op de website van de auteur

³⁰ Summers (2014), Tinbergenlezing 2014

³¹ Zijlstra (1956)

³² Cool (1994b), Colignatus (2000, 2005, 2011), (2014b)

³³ De recente bewering dat Keynes plagiaat zou hebben gepleegd heeft een helder antwoord: bthh/2014/10/26/thomas-robert-malthus-visiting-maastricht